

ב-10:00 בבוקר נכנסתי לשיחת פרידה עם אוסישקין, היוצא מחר

למשינות מרמא בצרפת עד לאחר הקונגרס.

אתמול בא אצלו סגנס וסיפר לו, בשם מקור נאמן שהוא אינו יכול

לגלותו, שחברי הועד הערבי העליון שבטורים, ביניהם עוני-אברול-האדי

ור' חאלדי, רוצים לצאת עכשיו נגד הסופתי ולהביע את הסכמתם לספר-הלבן.

בניעים אותם לכך שני דברים (א) התנגדותם לסירור הפנימי שהסופתי סארגן;

(ב) לחץ הממשלה המצרית. אולם הם חוששים לסענה, שהם עושים זאת תחת

לחץ הטירור היהודי, ולכן היו רוצים שד'ר וייצמן יצא בכרוז נגד הטירור

היהודי.

אויסישקין אמר לו, שהועה'ם הציוני, ההנהלה, הועד הלאומי ואישים

שונים הרי יצאו בכרוזים כאלה. אולם לדברי סגנס יש להם צורך דווקא

בכרוז של וייצמן, והוא היה רוצה שאויסישקין יפנה בענין זה לוייצמן.

אויסישקין סרב, אבל הבטיח למסור את הדבר לי או לשרתוק.

אסרתי לאויסישקין, שאין אנחנו מעוניינים בהסכם חאלדי ועוני

לספר הלבן ואין אנחנו מחוייבים להקל עליהם את המלאכה הזו.

אויסישקין שאלני אם איני רואה צורך בשינוי בקונגרס הקרוב בבחירות

ההנהלה, שבמקום ^{כך} מסלגות יבחרו באישים. אם כי הוא לא אמר לי זאת,

היה ציטוט להבין מתוך דבריו, שהפעם היה רוצה להכנס להנהלה אבל לא

בתור איש מסלגה.

אסרתי לו שלחלכה הרעיון שלו נכון, אך איני רואה כיצד זה יתגשם

למעשה, כי מלבד מסלגת הפועלים כל המסלגות רואות בכל הקנדידיטים שלהן

"אישים", ואם גם תהא הסכמה פרינציפיונית לבחירת "אישים" תשוב השאלה

על מקומה: כמה אישים? סכל מסלגה.

אויסישקין היה מאוכזב מהתשובה.

אויסישקין שאל לעצמי בדבר בחירתו לקונגרס. אין הוא רוצה להופיע

ברשימה אחת עם אנשי ברית הציונים ב', הוא זר להם, ואולי כדאי לו לא

להבחר כלל, כי יש לו הזכות כיו'ר הועה'ם הציוני להשתתף בקונגרס גם בלי

סנדט של ציר.

יעצתי לו לא להרוס את המסורת של הקונגרסים, שבהם הוא היה ציר

נבחר, והיות ולא יתכן שיסדר לו רשימה אישית עליו להופיע בכל זאת

ברשימת הציונים ב'.

2080

עברנו לדבר על תפקידי הקונגרס הקרוב.

אסרתי לו דעותי על מבנה התקציב הציוני, שיש להכניס בו שינויים לרגל המצב הפוליטי, ועל הצורך ליסות ידי ההנהלה - אם תראה צורך בכך - לנהל עם הערבים ועם האנגלים מו"מ על יסוד סידור פדראטיבי של הארץ. אוסיסקין, כסובן, לא הסכים לכך אבל לא הביע התנגדות תקיפה.

ב-11:30 ישיבה קצרה של ההנהלה.

לפני צאתו לפולין לשבוע ימים פסר גרינבוים פמציית הדיון עם התאחדות האכרים בדבר עבודה עברית. הסכמתי לחתום על פכתב להתאחדות בדבר דחיית הדיון הסופי עד ה-20 לחודש, כאשר גם קפלן וגם גרינבוים יהיו בארץ.

בצהרים ירדתי לתל-אביב ובוועדת החמישה דנו על התנהגות הישוב ביחסו לטיירור הרביזיוניסטי.

ב-6:00 ישיבת מרכז הסלגה, שדן שוב בענין סניף תל-אביב. בערב נתקיימה במרכז דיון פוליטי.

הרצימי על החתכוננות לקונגרס ואפשרות של מלחמה. לפי שעה אין וודאות לא בקיום הקונגרס ולא בהתחוללות מלחמה, אם כי אישים מוסמכים בלונדון סבורים שמלחמה תפרוץ באבגוסט, אולם המפתח נמצא לא בלונדון אלא בכרלין. מה שברור הוא שהמצב הוא חסור מאוד. התעללות היאפאנים באנגלים בסין, כאשר היא לבדה, היתה עלולה להביא לידי מלחמה אלמלא שהמצב שהבא, חסור עוד יותר באירופה. רק כאשר רואים את כיבוש היצר של האנגלים בסין יכולים להבין מה זאת הבלגה. העתונות האנגלית דווקא אינה מעלימה את תעלולי היאפאנים, והטון של עתוני אנגליה הוא: אנחנו אפנים סבליגים עכשיו, אבל יבוא יומן. ורק מעצמה גדולה, הרואה את עצמה ערב-מלחמה, יכולה להבליט בצורה כזאת. אפנים אפשרות כריתת החוזה בין אנגליה ורוסיה עלולה להרחיק את סכנת המלחמה, ואף על פי כך עלינו להתכונן מתוך הנחה שאפשרות של מלחמה היא ריאלית ואקטואלית.

אחרי וסחית לונדון נשתנתב הפאגוראטה העולמית. בין שאר הדברים נפלו שני מאורעות שיש להם השפעה ישרה ובלתי ישרה על מצבנו הפוליטי.

הדבר הראשון הוא החלטת הקונגרס האמריקאני להניח את חוק הנייטרליות

כמו שהוא בלי שינויים, והחלטה זו קושרת את ידיה של אמריקה ומונעת מסנה כל עזרה ממשיה לאנגליה ולצרפת במקרה של מלחמה. מבחינה עולמית יש להצטער על החלטה זו, כי היא מעודדת את היטלר, אולם מבחינה יותר צרה יתכן שהחלטה זו תכריע את האנגלים להתייחס ביתר תשומת לב לגורם היהודי באמריקה.

כאשר ביקרתי לפני ועידת לונדון באמריקה הוברר לי שכמעט אין תקווה לצפות לעזרה ממשיה מאמריקה כגורם מסייע בהתאבקות שלנו עם הממשלה האנגלית. נוכחתי אז שהממשלה האמריקאנית לבה לאנגליה ולא תסנע מסנה את עזרתה בגלל היהודים. ראיתי גם שהיהודים עצמם מסחרים להוסיף כגורם פוליטי בעניינים היהודיים, שם יאשימו אותם בחוסר פטריוטיות מצד אחד ובעירבוב אמריקא בעניינים חיצוניים מצד שני.

הסקתי מסקנה שבשעה זו אין אמריקה והיהדות האמריקאנית קיימות כגורמים רציניים בוויכוח שבינינו ובין ממשלת הסנדס, אולם ההחלטה של הקונגרס האמריקאני בענין חוק הנייטרליות משנה במקצת את המצב. הסדינאים האנגלים אינם יכולים להיות אדישים לגבי החלטה זו. במקרה של מלחמה עזרתה וסניעת עזרתה של אמריקה יכולה להכריע את גורל המלחמה. ומכיוון שדעת הקהל באמריקה, בניגוד לדעת הממשלה האמריקאנית, עומדת בסירובה ואינה רוצה להתערב בענייני אירופה, יהיו הסדינאים האנגלים חייבים לחזור אחרי דעת הקהל באמריקה ולגייסה נגד ממשלת הבידוד, ומתוך זה לחזור אחרי אהדת היהדות האמריקאנית, ואם יהודי אמריקה ירצו יוכלו שוב להיות לגורם פוליטי, שאנגליה תבקש את עזרתו.

מדבר השני שנפל בעולם, והוא יותר קרוב לענייננו, זהו ברית אנגליה-תורכיה. תורכיה נעשתה על ידי כך לגורם עצום בכל הסדרה הקרובה. על ידי כך ירד ערכו של הכורס הערבי. בעיני הערבים עצמם ירד ערכם. הוסדרה אלכסנדריסה וסופחה באופן מוחלט לתורכיה וכמעט אין שוזה פה בעולם הערבי. סוריה כמעט שאינה קיימת בתור גורם פוליטי עצמאי. קריעת אלכסנדריסה הסילה מחד גם על ארצות ערביות אחרות. אי אפשר שלא יבינו שזו היא רק התחלה של אכססנציה תורכית.

אין זאת אומרת שאנגליה תסתלק עכשיו מהקו הפאן-ערבי שלה, להיפך יתכן שאנגליה תדגיש עכשיו ביתר שאת את הסדיניות הפאן ערבית שלה למען

הראות לערבים שידידותה עם תורכיה אינה מכוונת נגד הערבים, אולם העולם הערבי קיבל מכה קשה. יתכן שיש קשר בין דבר זה למה ששמעתי אתמול, שחברי הועד הערבי העליון במצרים מוכנים עכשיו לצאת נגד המופתי ולהביע את הסכמתם לספר הלבן. לפי דברי עוני יש עליהם לחץ המטלה המצרית. מצרים גם היא להוטה אחרי ידידות עם תורכיה לסרות ענין אלכסנדריוסה. הנרית עם תורכיה ואולי גם גורמים אחרים הריפו - לפי שעה - גם את קרנו של האסיר עבדאללה, ומתחיל עכשיו ריב רציני בין אורינסאציה ערבית על אבן-סעוד ובין אורינסאציה על האסיר.

ראש האופוזיציה בסוריה ביקר בעבר הירדן. שתי הספלגות בסוריה מבקשות בסירה ידועה את קרבתנו, לסרות הסכה שהוכינו עכשיו בספר הלבן. בקרב ערביי ארץ-ישראל אין אסון רב במטלה האנגלית ובהבטחה שהיא נתנה להם בדבר עצמאות בסוף 10 שנים. יש כמה ערבים המרחיקים לכת ואופרים, שהספר הלבן כולו אינו אלא אמצאה יהודית למען רושש את הערבים והורדת ערך האדמה על חוקי הקרקע החדשים, ושעה זו אולי כשרה לגסיון מחודש בדבר הסכם יהודי ערבי.

הפחד מתורכיה, אי האסון באנגליה, המריבות הפנימיות, ההתחרות בין אבן-סעוד ובין האסיר עבדאללה, כל אלה מכשירים את הקרקע לגסיון של התקרבות יהודית-ערבית, ויש צורך שיהיה לנו מצע, מצע פוליטי, כיסוד לסו'ם בינינו ובין הערבים.

איני כל כך אופטימי להניח שהסו'ם עלול להביא סיד להסכם, אבל יש מרץ גם לסו'ם עצמו, אבל לא יתכן שום סו'ם אם אין אנו יודעים לאיזה הסכם אנו מוכנים, לאיזה הסכם אנחנו שואפים. תנועה פוליטית מחוייבת להיות מוכנה לכל קונטרסורה, ואם לפני חצי שנה הקונטרסורה היתה לרעתנו, אין זה מן הנמנע שהיא תשתנה מחר לטובתנו. לא די שאנו יודעים שעלינו להלחם בספר הלבן, לא די אפילו לדעת כיצר נלחם בספר הלבן, עלינו גם לדעת על מה אנו נלחמים, מה היא האלטרנטיבה. אנו חייבים לדעת זאת גם בקונגרס שעליו לקבוע את הפוליטיקה שלנו לשנתיים הבאות או לסטפר שנים בלתי מסויים, במקרה שתפרוץ מלחמה, וגם לנוכח הסינויים המתרחשים בעולם ובמזרח הקרוב.

ברור שאין כל סיכוי להחזיר את הסטאטוס קוו אנטיקה. מטטר הכנעני נהרס זה כשלוש שנים ולא ישוב. אם טוב היה מטטר זה ואם רע - הוא חלף, כשם שחלף המטטר התורכי של לפני המלחמה, כמו שלא יועילו הצעצועים של

509503

אויסקין לתורכים, כן לא יועילו הגעגועים של המחייבים שלנו לסנדס.
 יש ערבים החוששים עכשיו לשוב התורכים, אבל גם אם ישובו התורכים לארץ-
 ישראל, לא יחזור הסטור התורכי של לפני המלחמה, התורכים של עכשיו אינם
 התורכים-מאותומאנים. לא ישוב גם סטור הסנדס ששלט בארץ משנת
 1920 עד שנת 1936. הוא לא ישוב גם אם לא תפרוץ מלחמה והממשלה האנגלית
 הנוכחית תפול, כי יש אוסרים שגם בדאנציג תעשה הממשלה האנגלית כמו
 בסוריסים, שגם כאן ייותר צמברליין, אם-בי-לפי כל הסימנים עתידה ממשלה
 זו ליפול אם תנחל עוד מפלה אחת מידי היטלר. אם גם תבוא ממשלה חדשה
 מידידינו בקרב הפועלים, הליבראליים והסמרנים מסוגו של צ'רצ'יל, לא
 יחזירו את סטור הסנדס, למרות הגנתם על הסנדס במלמנט.
 מלחמה על הסטאטוס קוו אנטיקה אינה אלא מלחמה סיופית. אם כי
 בפומבי לא הייתי אומר זאת, כי זה יתן נשק בידי סונאינו האנגלים,
 אולם לשעצמנו אנחנו מחויבים לדעת את המצב לאמיתו, ובמלחמתנו נגד
 אנו צריכים לדעת את המטרה החיונית שלקראתה אנו שואפים במלחמה בספר
 הלבן. קוניוונקטורה נוחה אפשר להחסיץ אם לא יודעים בעוד זמן מה
 רוצים.

אין להגיד בוודאות שהשינויים במזרח הקרוב ישפיעו לטובה על
 מצבנו, אבל הם עלולים להספיע לטובה. אין להגיד שהריב בין אנן-סעוד
 והאטרי יחזק את מצבנו, אבל הוא עלול לחזק את מצבנו. התנאים הפוליטיים
 עלולים להשתנות לטובה. אין אנו חייבים כרגע לקבוע את המטרה הסופית.
 נחוצה לנו מטרה לתקופה זו. גם סכנת המלחמה מחייבת אותנו לקבוע תכנית
 פוליטית לתקופה הקרובה.

למרות הספר הלבן יש בתוך הצבא, בכל אופן בתוך חלק של הצבא, יחס
 חיובי ליהודים, לא מתוך יחס מצב פרינציפיוני לציונות, אלא מתוך הערכה
 חיובית של הכוח היהודי. מחוגים מוסמכים שמענו שבשעת הסטור בשנה
 שעברה, בחודש ספטמבר, היתה דעה רווחת בשלטונות הצבא בארץ, שאם תפרוץ
 מלחמה יתפסו היהודים את השלטון בארץ והצבא לא יקריע להם. מעין מצב
 זה יכול להתחדש גם השנה, ולא יתכן שתנועה פוליטית לא תדע מה שהיא
 רוצה בכל שעה ושעה, מה הוא הדבר האפשרי בתנאים הנוכחיים, לא מה הוא
 הדבר המוכרח, ספק אם יש דברים מוכרחים, ואם ישנם ספק אם אפשר לדעת אותם
 מראש. אבל ישנן אפשרויות ואת האפשרויות יש לראות מראש. האפשרות
 הקיימת בשעה זו היא אפשרות של סידור פדיראטיבי בארץ. סידור פדיראטיבי
 באותו טובן שקבענו בסכתב שלנו לממשלה בימי ועידת לונדון, כלומר:

יש צורך גם בשינוי יסודי בסכנה התקציב הציוני, במקרה שלא תהיה מלחמה. מלחמתנו בספר הלבן לא תתכן בלי תקציב מלחמתי, והתקציב הציוני צריך להיות מוקדש בעיקר לשלושה דברים: ^{לציונות} לציונות, לציונות ולרכישת קרקע. שליש התקציב יש להקדיש לעליה. ב־200,000 פונט אנו יכולים לסדר עליה המונית לארץ. לפי שעה ברור לנו שהדבר הוא אפשרי. המססלה האנגלית טרם מצאה את הדרך למנוע עליה יהודית לארץ, וגם הספר הלבן וגם איסת המלחמה מחייבת אותנו להחיש ולהעלות לארץ רבבות צעירים, גם אם לא גרע עדיין מה יעשו העולים בארץ. סכנת הרעב היא פחותה מסכנת

המלחמה. מציאות 10,000 או 20,000 צעירים בארץ יכולים להיות לגורם מכריע לקביעת גורל הארץ במקרה של מלחמה.
 עם ריבוי הכוחות הצעירים עלינו גם להגדיל את הציווד, אפשרות איסונם. אם תפרוק מלחמה בקרוב או לא, עלינו לכלכל את כל מעשינו מעכשיו לאור סכנת המלחמה, כשם שעושים זאת העמים האחרים.
 מלבד אנשים וציווד עלינו לדאוג גם לתפיסת נקודות סטראטגיות חשובות בארץ על הים, על ההרים ובעמקים.
 ושני הדברים שבהם אנו צריכים להתכונן גם לקונגרס וגם למקרה מלחמה הם: (א) קו מוליטי לסידור פריאטיבי; (ב) תקציב מלחמתי לתקופת הקרובה.

במרכז לא נתקיים עוד וויכוח בשתי השאלות הללו.